

New Forest in Zuid-Engeland krijgt ieder jaar 25 miljoen dagtoeristen op bezoek Stokoud park vol grazende architecten

New Forest, het eerste Britse Nationale Park van deze eeuw, is geen Nieuw Bos. Integendeel, de lente kondigt zich in dit reservaat tussen Bournemouth en Southampton al voor de 927e keer aan. En de halfvolde pony's struinen er ook al eeuwen rond.

Willem H. Smith

Auto's denderen over een wildrooster het New Forest binnen. De herkenbare roffel attendeert bestuurders erop dat ze het gaspedaal niet te ver mogen intrappen. Maximaal 65 kilometer per uur is de limiet.

Verderop is duidelijk waarom. Vier pony's steken pardoes over, zonder zich van de andere weggebruikers ook maar iets aan te trekken. Door dit gedrag belanden elk jaar nogal wat paardjes op de motorkap, soms met dodelijke afloop. De tegenpartij is altijd de klos, want die wordt aansprakelijk gesteld. Niet verwonderlijk dat velen na een aanrijding gewoon verderrijden.

De pony's struinen in groepjes of alleen door het gebied dat Nederlanders vast aan de Veluwe doet denken. De niet bijster fraaie dieren ontlenen hun schoonheid aan deze omgeving, vond dominee William Gilpin in 1791. De predikant van het dorpje Boldre wees ook op hun nut: ze voorkomen dat de heide vergrast.

Het blijft gissen hoe ver de geschiedenis van deze onbetugelde bestjes teruggaat. In ieder geval liepen de pony's er al toen Willem van Normandië na de slag bij Hastings (1066) zijn oog liet vallen op de grotendeels open heidevelden in het zuidwesten van Engeland. Vanuit Winchester, de oude hoofdstad van het Engelse rijk, dicteerde de Veroveraar dat dit "Nova Foresta" zijn nieuwe jachtterrein moest worden.

Hovelingen beweerden dat hij zo "dearly" (innig) van herten hield, dat het leek of het zijn kinderen waren. Om zich te verzekeren van de beste beesten onderwierp de vorst lokale bewoners aan de "Forest Law". Zo mocht het koninklijke wild absoluut geen last hebben van het huisvee. Koeien, schapen en varkens werden fors in hun bewegingsvrijheid beknot. De bevolking moest maar als hout-sprokkelaar of kolenbrander de kost verdienen.

Ieder vergrijp werd zwaar gestraft. Stropers kregen de strop en een pechvogel die per ongeluk een hert opjoeg, raakte beide ogen kwijt. En honden werden sowieso kreupel gemaakt.

Scharrelvarkens

Willems wrede regels –in 1971 officieel geschrapt– maakten uiteindelijk plaats voor privileges. Sommige families exploiteren al enkele eeuwen de opbrengsten van bepaalde stukken land ("commons"). Gaandeweg werden deze gunsten rechten en die gelden nog steeds, vertelt Caroline Stride in haar boerderijtje te Bolderwood. Behalve een vijftigtal vleeskoeken laat haar man Richard, "meer dan honderd" pony's in het New Forest grazen. Het exacte aantal blijft duister, want een echte "commoner" vertelt nooit hoeveel dieren hij bezit. De boerin toont de ijzers waarmee de letters J en R op de flanken worden gebrand, de initialen van Richard en broer John.

Een handvol "agisters" houdt de conditie van de vrij loslopende dieren in de gaten. De opzichters vallen onder de Court of Venturers, een college dat bijeenkomt in het knusse stadje

Lyndhurst en de belangen van ongeveer 360 commoners behartigt. De voorzitter –benoemd door de koningin– opent iedere derde woensdag van de maand de vergadering met een luid "God save the Queen!" waarna iedere commoner met klachten op de propen kan komen.

In het najaar bepaalt het hof bovendien het moment dat de bewoners hun scharrelvarkens het bos in mogen sturen om eikels op te peuzelen. De "common of mast" duurt zestig dagen en is niet alleen bedoeld om de biggen op te vetten, maar beperkt ook de kans dat pony's zich aan deze bosvruchten onlangs eten en vervolgens doodgaan.

Met de zorg voor de dieren is de commoner het hele jaar druk, maar de opbrengst is bepaald geen vetpot. Vanwege een overschot aan veulens waren bijvoorbeeld de prijzen lang "dramatisch laag". "Door een beperking van het aantal hengsten verbetert de situatie iets", zegt Caroline. "Soms vragen wij ons ook af waarom we dit nog doen. We houden echter van de forest en zijn met dit vrije leven opgegroeid. Een buitenstaander

● Caroline Stride toont enkele brandijzers waarmee de commoners hun pony's merken. Foto RD

zal dit nooit echt begrijpen."

Het middeleeuwse commoning-systeem is de kurk waarop het New Forest drijft, denkt Martyn Evans. Hij was boer en moest na vijftien jaar stoppen. „De commoners zijn hier geworteld en voelen zich verantwoordelijk voor dit gebied."

Architecten

Om het lot van zijn voormalige collega's te verbeteren, lanceerde hij met behulp van Europese fondsen het Friendly Farming Project. „We promoten allerlei hoogwaardige producten die hier vandaan komen. Het New Forest biedt namelijk meer dan alleen pony's en wilde paddenstoelen." Zo'n zestig artikelen dragen inmiddels een blauw label dat de lokale afkomst garandeert.

Bovendien serveren diverse hotels het New Forest Breakfast. De eieren zijn afkomstig van plaatselijke kippen, en prikkend in een gebraden "sausage" vertelt Evans dat voor het worstje geen slachtafval is gebruikt, maar puur varkensvlees. „Dat proef je! Ook het bacon is van hoge kwaliteit. Dit ont-

bijspek schrompelt tijdens het bakken nauwelijks."

Behalve de commoner kan ook de natuur best een steuntje in de rug gebruiken. "Forest ranger" Richard Daponte is daarom blij dat het New Forest is uitgeroepen tot "National Park", de veertiende in het Verenigd Koninkrijk. „Dankzij die status kunnen flora en fauna nog beter beschermd worden", vertelt de boswachter tijdens een excursie. „Het gebied is qua oppervlakte het kleinste nationale park, ongeveer 400 vierkante kilometer, en bovendien kwetsbaar. Zeker als je bedenkt dat we elk jaar 25 miljoen dagjesmensen op bezoek krijgen."

Juist in dit parkachtige landschap met open bos, heide en bloemrijke graslanden komen planten en dieren voor die elders in Groot-Brittannië ontbreken. De New Forest-cicade bijvoorbeeld, een wants, of de wilde gladlieden met hun tere lila bloemen. Bijzonder vindt Daponte de rol van grazende viervoeters. „De 3800 pony's, maar ook de runderen en herten, zijn al ruim 900 jaar de architecten van het New Forest. Zonder begrazing zou het unieke karakter van het gebied ingrijpend veranderen."

Even leek het lot van de talrijke damherten bezegeld toen koningin Victoria in 1851 de Deer Removal Act uitvaardigde. Ze vond de schade aan de bosaanplant te gortig en dus mochten jagers erop los schieten. De populatie werd niet helemaal om zeep geholpen, want vandaag de dag genieten 1500 van deze gespikkelde geweidragers opnieuw een vorstelijk leven. Ze zijn immers stuk voor stuk eigendom van de huidige Queen.

Meer informatie: www.dorset-newforest.com of www.newforestnpa.gov.uk; de Engelse prijsvechter Thomsonfly vliegt zes keer per week vanaf Schiphol naar Bournemouth. Voor tijden en tarieven: www.thomsonfly.com.

● Pony's houden de vegetatie in het New Forest kort. Een enkel paardje vreet net zo veel als twee koeien of drie damherten.

● Een van de 3800 pony's die frank en vrij rondstruinen in het eerste Britse Nationale Park van deze eeuw. Foto's Lankhorst Public Relations

UITAGENDA

Meer dan 500 musea in het hele land doen vandaag mee aan het Museumweekend: zij bieden gratis entree of verlenen korting en organiseren allerlei activiteiten. Het thema luidt dit jaar "De kunst van het weten", omdat een museum bij uitstek een plaats vol (zeer) gespecialiseerde deskundigen is. Zowel op het gebied van kennis over objecten als over het omgaan met licht, lucht en vochtigheid. De specialisten laten het museumpubliek graag delen in die kennis. Meer informatie: www.museumweekend.nl.

Amsterdam – Koninginnedag is een unieke Nederlandse feestdag. Fotografiemuseum Foam presenteert tot en met 13 mei in het pand van Tnt (Herengracht 498) de foto-expositie "Everyday is not like everyday". Zeventig Nederlandse topfotografen geven in deze tentoonstelling hun visie op Koninginnedag. Meer informatie: www.foam.nl.

Apeldoorn – In de stallen van Paleis Het Loo hangt dit jaar deel 6 van "Een koninklijk fotoalbum. Een foto-reportage over het

koningshuis in de Nederlandse samenleving in de twintigste eeuw". Zo'n 250 foto's tonen allerlei gebeurtenissen waarbij de koninklijke familie betrokken was. Dit jaar staan de jaren die eindigen op een 6 in het middelpunt, bijvoorbeeld drie watersnoden (1906, 1916 en 1926), het 25-jarig huwelijksfeest van koningin Wilhelmina en prins Hendrik in 1926, de verlovingsprinses Juliana in 1936 en het huwelijk van prinses Beatrix en prins Claus in 1966.

Groningen – Ongeveer alles wat maar groeit en bloeit is op vrijdag 14 april van 8.00 tot 18.00 uur in de binnenstad te koop op de Bloemenjaarmarkt. Het Waagplein staat geheel in het teken van China.

Lisse – Miljoenen tulpen en andere bloembollen zullen de komende weken in Keukenhof in bloei staan. Vanaf medio april zal de Rembrandttulp in volle glorie te zien zijn. Hoogtepunt wordt "Rembrandt in bloei": 60.000 dubbele vroege tulpen vormen een zelfportret van de schilder. In het park liggen ook vier overdekte paviljoens met in totaal zeventien verschillende shows. Het Oranje-Nassaupaviljoen bijvoorbeeld staat van 12 tot en met 18 april in het teken van irissen en rozen. Meer informatie: 0252-465555 en www.keukenhof.nl.

Maassluis – Het Gemeentemuseum Maassluis is de komen-

de maanden het domein van de vrouw. Tot en met 26 augustus wordt met de historische tentoonstelling "Mejuffrouw" een uitvoerig beeld geschetst van het leven van de vrouw in de eerste helft van de 20e eeuw. Het museum belicht met name het vrouwenleven in relatie tot textiel. Behalve praktisch nut, had textiel in deze periode een emotionele betekenis. Op hoogtijdagen en bij belangrijke gebeurtenissen werd stevast uitgetakt met bijzonder textiel. De expositie laat textiele voorwerpen, verdeeld over een aantal thema's, zien in hun context.

Otterlo – Manege de Mossel verzorgt tot en met 29 april iedere zaterdag om 16.00 uur een lammetjestocht per huifkar. Met paard en wagen wordt een bezoek aan een schapenkraamstal gebracht, waarna er een demonstratie schapen drijven met bordercollies volgt. Meer informatie en aanmelden: 0319-591844.

Strijen – De een bewaart z'n geld in een oud blikken trommelte, de ander heeft er een mooi vormgegeven porseleinen dier voor. In museum Het Land van Strijen is een grote verzameling spaarpotten, aangevuld met historisch kinderspeelgoed, te bezichtigen. De expositie "Van oude kous tot spaarvarken" loopt tot en met zaterdag 13 mei. Het museum is op vrijdagavond, op zaterdag en op tweede paasdag 's middags geopend.

Wolfheze – In april staan de landelijke gelegen tuinen van De Boschhoeve (Boshoeve 3) volop in bloei. De voorjaarsbollen, vroegbloeiende heesters en vaste planten stralen de lente uit. Op de zaterdag 8 en 15 april en op maandag 17 april kunnen bezoekers van al dit moois genieten. Meer informatie: 026-4821231 en www.boschoe.nl.

REISLEIDER

Willem H. Smith

Voordelige Swiss Pass

De Swiss (Flexi) Pass, de openbaarvervoerkart voor onbeperkt rondreizen met trein, boot, bus en stadsvervoer in heel Zwitserland, biedt vanaf 2006 nog meer voordeel. Hij is nu ook geldig als gratis entreebewijs voor alle musea die zijn opgenomen in de Zwitserse museumkaart. De houder krijgt met de pas bovendien geen 25, maar 50 procent korting op bergbanen. Was de Swiss Flexi Pass voorheen alleen geldig voor vrij reizen op een aantal dagen binnen de geldigheidsperiode van een maand, nu mag er op de overige dagen voor half geld mee worden gereisd. Meer informatie: <http://mct.sbb.ch/mct/reiselust/int-gaeste/sts.htm>.

Slag bij Verdun

De Noord-Franse regio Lotharingen herdenkt de Slag bij Verdun, die neg-

gentig jaar geleden plaatsvond. Het hele jaar organiseert Verdun activiteiten rondom deze wereldberoemde slag. Bezoekers kunnen tot november diverse excursies boeken naar monumenten in en rond de stad die tijdens de Eerste Wereldoorlog een belangrijke strategische rol speelde. De oorlog liet diepe sporen na. Volgens schattingen sneuvelde er alleen al bij deze slag meer dan 100.000 soldaten. In het kader van de herdenkingen hebben veel accommodaties rond Verdun speciale aanbiedingen, zoals een gratis derde overnachting. Meer informatie: www.tourisme-meuse.com.

SeaFrance

Op de route Calais-Dover is de concurrentieslag nog in volle gang. Hoersped legde eind vorig jaar het loodje, maar P&O en SeaFrance zet-

ten hun beste been-tje voor om Eurotunnel de wind uit de zeilen te nemen. Beide verzorgen op de kortste verbinding tussen Europa en Engeland dagelijks maar liefst dertig overvaarten. SeaFrance doet dat onder andere met de splinternieuwe Berlioz. Deze ferrymaatschappij, ontstaan uit Sealink, viert haar tiende verjaardag met een speciaal gezinsarrangement: retourreis voor een personenwagen, twee volwassenen en twee kinderen onder de twaalf jaar, met een maaltijd tijdens de heen- of terugvaart voor 129 euro.

Voor elk extra kind hoeft slechts 6 euro voor de maaltijd betaald te worden. Het aanbod geldt voor de periode tot 8 mei. Meer informatie: www.seafrance.com.

Frans boemeltje

De Alpes Maritimes bieden meer dan splekzier en strandvertier. De Train des Merveilles, een boemeltje van niks tussen Nice en Tende, rijdt over een van de mooiste routes die je in Frankrijk per trein kunt afleggen. Tijdens de reis door de ruige valleien van de Roya en Bévère ontdek je hoe het hier ooit geweest moet zijn.

Hoewel de civilisatie ook hier heeft toegeslagen, grazen de schapen nog net zo vredig als eeuwen geleden tegen de bergflanken en lijkt er verder weinig veranderd. Het mooie van deze treinrit is dat je hem op elk gewenst moment kunt onderbreken in

een van de dorpjes langs de route. Meer informatie: www.ter-sncf.com.

Batavus Fietsmaand

Tijdens de eerste Batavus Fietsmaand, die van 22 april tot en met 21 mei wordt gehouden, kunnen bijna 200 lokale en regionale toertochten gereden worden. Tijdens de zaterdagen zijn er bovendien vijf grote landelijke evenementen, waarbij men op locaties mag fietsen die normaal geheel of gedeeltelijk ontoegankelijk of verboden zijn voor fietsers, zoals de Limburgse grotten. Het evenement –genoemd naar de hoofdsponsor– komt in de plaats van de Landelijke Fietsdag die de afgelopen 32 jaar steeds op de tweede zaterdag in mei plaatsvond. Wat blijft, is dat er gefietst kan worden voor een goed doel. Dat is opnieuw KWF Kankerbestrijding. Meer informatie: www.fietsmaand.nl.